

Samuel Larsson

Kommunstyrelsen

Ställningstagande till socialnämndens förslag att ta fram en gemensam kommunövergripande strategi och handlingsplan gällande arbetet mot våld i nära relationer, inbegripet hedersrelaterat våld och förtryck samt barnäktenskap

Ärende

Den 15 januari 2020 (§ 9) beslutade socialnämnden att föreslå kommunstyrelsen att ta fram en gemensam kommunövergripande strategi och handlingsplan gällande arbetet mot våld i nära relationer, inbegripet hedersrelaterat våld och förtryck i barnäktenskap.

Av utredningen i ärendet följer att de nämnder vars verksamheter på olika sätt berörs av våld i nära relationer, inbegripet hedersrelaterat våld och förtryck samt barnäktenskap, enligt gällande rätt, kommunens antagna styrande dokument och nuvarande arbetsformer, har goda möjligheter att genom intern samordning och samverkan på strategisk nivå utarbeta en ändamålsenlig och effektiv hantering av frågan, inklusive arbete på förebyggande nivå. Med sitt ledande ansvar inom rättsområdet har socialnämnden en central roll och ett tydligt mandat att initiera och att finna ändamålsenliga former för sådan samverkan mellan berörda nämnder.

Därutöver har kommunfullmäktige genom antagande av strategin för förebyggande och hälsofrämjande arbete för barn och unga redan fastställt en samverkansmodell för förebyggande och strategiska frågor.

Den sammantagna bedömningen blir därmed att behov av en särskild kommunövergripande handlingsplan gällande våld i nära relationer inte anses föreligga.

Kommunledningskontorets förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen bedömer att de nämnder vars verksamheter på olika sätt berörs av våld i nära relationer, inbegripet hedersrelaterat våld och förtryck samt barnäktenskap, enligt gällande rätt, antagna styrande dokument och nuvarande arbetsformer, har goda möjligheter att genom intern samordning och samverkan på

Samuel Larsson

strategisk nivå utarbeta en ändamålsenlig och effektiv hantering av frågan, inklusive arbete på förebyggande nivå.

2. Kommunstyrelsen beslutar att en särskild kommunövergripande handlingsplan inte ska tas fram avseende våld i nära relationer, inbegripet hedersrelaterat våld och förtryck samt barnäktenskap.

Kommunledningskontorets utredning

Inledning och disposition

Den 15 januari 2020 (§ 9) beslutade socialnämnden att föreslå kommunstyrelsen att ta fram en gemensam kommunövergripande strategi och handlingsplan gällande arbetet mot våld i nära relationer, inbegripet hedersrelaterat våld och förtryck samt barnäktenskap.

Som grund för förslaget att ta fram en särskild handlingsplan framför socialnämnden att samverkan inom kommunen behöver utvecklas med en betoning på det förebyggande arbetet gällande våld i nära relationer. Området är komplext och utöver det som socialnämnden redan idag gör inom området vill den att frågor kring kunskapspridning och upptäckt uppmärksammas.

Ställningstagandet kan sammanfattas enligt följande:

- Roller och former för samverkan behöver förtydligas
- Synergieffekter för samarbete behöver klargöras
- Struktur för intern samordning och samverkan på strategisk nivå behöver upprättas
- Mandat och resurser behöver ges för att driva frågan gemensamt inom kommunen
- Samplanering med övriga förvaltningar om vilken kunskap som ska finnas om hedersnormer i kommunens verksamheter behöver genomföras

Med anledning av socialnämndens synpunkter ska utredningen i det följande beröra frågan om vad socialnämndens ansvar för våld i nära relationer, inbegripet hedersrelaterat våld och förtryck samt barnäktenskap, inbegriper enligt gällande lagstiftning. Därefter ska frågan behandlas vad nämnderna har för skyldighet att samverka enligt gällande lagstiftning. Avslutningsvis ska den av fullmäktige antagna ungdomsstrategin uppmärksammas, vilken fastslår en viss skyldighet att samverka.

Socialnämndens ledande ansvar för arbetet mot våld i nära relationer

Av 1 § socialnämndens reglemente följer att nämnden fullgör kommunens uppgifter inom socialtjänsten. Verksamheten regleras främst av socialtjänstlagen (2001:453) (SoL).

Samuel Larsson

Socialnämnden har i och med denna uppgift det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och hjälp de behöver (2 kap 1 § SoL). Den ska vidare ta initiativ till och bevaka att åtgärder vidtas för att skapa en god samhällsmiljö och goda förhållanden för barn och unga, äldre och andra grupper som har behov av samhällets särskilda stöd (3 kap 2 § SoL). Den ansvarar också för att det finns rutiner för att förebygga, upptäcka och åtgärda risker och missförhållanden inom socialtjänstens verksamhet rörande barn och unga (3 kap 3 a § SoL). Ytterligare en uppgift består av att bedriva uppsökande arbete och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn far illa (5 kap 1 § 3 SoL).

Vad gäller arbetet mot våld i nära relationer är bestämmelsen i 5 kap 11 § SoL central. Där stadgas bland annat att socialnämnden har till uppgift att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. Socialnämnden ska vidare särskild beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation. Nämnden har även ansvar för att barn, som utsatts för brott, och närstående får det stöd och den hjälp som de behöver.

Socialnämnden upprättade 2014 en handlingsplan i enlighet med Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2014:4) och Socialstyrelsens Handbok Våld. Planen reviderades av socialnämnden 2017. Syftet med handlingsplanen är att säkerställa att socialkontoret fullgör sina skyldigheter enligt nämnda brottsofferparagraf när det gäller våld i nära relationer – det vill säga att insatser som erbjuds är av god kvalitet, att kunskap sprids om våld i nära relationer, att förekommande våld upptäcks och att stöd och hjälp kan erbjudas.

Därutöver ska det noteras att myndigheter och enskilda verksamheter vars verksamhet berörs av unga är skyldiga att anmäla till socialnämnden om verksamheten får kännedom eller misstänker att ett barn far illa (14 kap 1 § 1 och 4 SoL). Sådana aktörer är bland andra förskolor och skolor i egen regi, friskolor, ungdomsgårdar och kulturskolor.

Av lagens bestämmelser följer således att socialnämnden bär det ledande ansvaret för kommunens arbete mot våld i nära relationer, inbegripet arbete på det förebyggande området.

I detta sammanhang ska det även uppmärksammas att kommunstyrelsen, enligt 4 § p 14 kommunstyrelsens reglemente, ansvarar för brottsförebyggande arbete i kommunen. Det innebär att kommunstyrelsen delvis har ett ansvar för frågor som gäller brottsprevention.

Samuel Larsson

Möjligheter och skyldigheter för kommunens nämnder att samverka enligt gällande lagstiftning

Vad gäller socialnämndens verksamhet ska nämnden i den uppsökande verksamheten erbjuda grupper och enskilda hjälp. När det är lämpligt ska den även samverka med andra samhällsorgan och med organisationer och andra föreningar (3 kap 4 § SoL).

Utbildningsnämnden är huvudman för egenregins skolor. Verksamheten regleras främst genom skollagen (2010:800) (Skoll) av vilken följer att nämnden är skyldig att samverka med socialnämnden på dess initiativ. Samverkansskyldigheten gäller i situationer när barn far illa eller riskerar att fara illa. Sådan samverkan kan ske med samhällsorgan, organisationer eller andra som berörs (29 kap 13 § Skoll).

I övrigt ska den allmänna samverkansskyldigheten nämnas enligt förvaltningslagen (2017:900) (FL). Där stadgas att en myndighet inom sitt verksamhetsområde ska samverka med andra myndigheter (8 § FL). Bestämmelsen gäller inte enbart vid handläggning av ärenden utan även i annan förvaltningsverksamhet (1 § FL).

Sammanfattningsvis kan det konstateras att främst socialnämnden och utbildningsnämnden, men även kommunens övriga nämnder i övrigt har betydande möjligheter, men även skyldigheter, att samverka i frågor som rör våld i nära relationer.

Nämndernas skyldighet att samverka inom ramen för ungdomsstrategin

Den 23 september 2019 (§ 111) antog kommunfullmäktige ”Strategi för förebyggande och hälsofrämjande arbete för barn och unga i Danderyds kommun”. Strategin syftar i huvudsak till att öka barn och ungas förutsättningar till en god hälsa och framtidstro. Strategin täcker en del av den övergripande frågan gällande våld i nära relationer. Fyra målområden pekats ut varav ett (målområde D) avser att åstadkomma tydlig samverkan i arbetet med barn och unga.

Strategin klargör att en helhetssyn kring frågor som rör barn och ungas livsstil och behov nås genom samverkan. I syfte att ge Danderyds kommuns barn och unga ännu bättre förutsättningar fastställer den att organisationen ska samverka tydligare i arbetet med barn och unga genom:

- effektivare samverkan inom kommunens verksamheter
- ökad föräldrasamverkan
- förbättrad samverkan med fokus på skolnärvaro
- förbättrad dialog med civilsamhälle, näringsliv och myndigheter

Samuel Larsson

Arbetet med att genomföra strategin pågår sedan ett år tillbaka. De nämnder som har verksamheter riktade mot barn och unga ska under fjärde kvartalet 2020 lämna en första återrapportering om hur arbetet fortskridit.

Det kan således konstateras att fullmäktige antagit en strategi för hur arbetet med barn och unga ska bedrivas och hur samverkan ska ske, samtidigt som strategin delvis omfattar arbetet mot våld i nära relationer. Denna omständighet bör anses tala emot att en kommunövergripande handlingsplan, i enlighet med socialnämndens förslag, tas fram.

Kommunledningskontorets yttrande

Socialnämnden har lämnat förslag till kommunstyrelsen att en gemensam kommunövergripande strategi och handlingsplan tas fram gällande arbetet mot våld i nära relationer, inbegripet hedersrelaterat våld och förtryck i barnäktenskap.

Av kommunledningskontorets utredning följer att de nämnder vars verksamheter på olika sätt berörs av våld i nära relationer, inbegripet hedersrelaterat våld och förtryck samt barnäktenskap, enligt gällande rätt, kommunens antagna styrande dokument och nuvarande arbetsformer, har goda möjligheter att genom intern samordning och samverkan på strategisk nivå uppnå en ändamålsenlig och effektiv hantering av frågan, inklusive arbete på förebyggande nivå. Med sitt ledande ansvar inom rättsområdet har socialnämnden en central roll och ett tydligt mandat att initiera och att finna ändamålsenliga former för sådan samverkan mellan berörda nämnder.

Därutöver har kommunfullmäktige, genom antagande av strategin för förebyggande och hälsofrämjande arbete för barn och unga, redan fastställt en samverkansmodell.

Den sammantagna bedömningen blir därmed att behov av en särskild handlingsplan för våld i nära relationer, inbegripet hedersrelaterat våld och förtryck samt barnäktenskap, inte anses föreligga.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet utgör ett utredningsuppdrag och får inga ekonomiska konsekvenser.

Åsa Anthony
Tf kommundirektörJohan Nordenmark
Tf administrativ direktör

Samuel Larsson

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Ställningstagande till socialnämndens förslag att ta fram en gemensam kommunövergripande strategi och handlingsplan gällande arbetet mot våld i nära relationer, inbegripet hedersrelaterat våld och förtryck samt barnäktenskap
2. Socialnämndens beslut, SN 2020-01-15 § 9
3. Socialkontorets tjänsteutlåtande, daterat 2019-12-20

Expedieras

Socialnämnden

Utbildningsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden